

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Scéimeanna Marcála

Scrúduithe Ardeistiméireachta, 2004

Gaeilge

Ardleibhéal

Marking Scheme

Leaving Certificate Examination, 2004

Irish

Higher level

SCRÚDUITHE TEISTIMÉIREACHTA, 2004

GAEILGE

ARDTEISTIMÉIREACTH, ARDLEIBHÉAL

SCÉIM MHARCÁLA

Páipéar I (170 marc)

CEIST 1 - CEAPADÓIREACTH - 100 marc

- (a) Ionramháil Ábhair = 20 marc
{
(b) Cumas Gaeilge = 80 marc } 20 + 80 = 100

[Cumas Gaeilge = (i) fairsingeacht agus saibhreas Stór Gaeilge an iarthóra, móide (ii) beachtas maidir le máistreacht cruinnúsáide ar na príomhghnéithe de cheart na Gaeilge.]

Nóta:

Caithfidh an Scrúdaitheoir Cúnta an marc a bhronntar as 20 (Ábhar) agus an marc a bhronntar as 80 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir ag bun na hiarrachta ceapadóireachta.

CEIST 2 - LÉAMHTHUISCINT - 70 marc

A (35 mharc)

- (i) (a) An misean nua ag fórsaí na Náisiún Aontaithe. = 3 mharc;
(b) Fianaise go mbaineann dainséar leis. = 4 mharc;
(ii) (a) An feachtas a cuireadh ar bun i Nua-Eabhrac. = 3 mharc;
(b) An chaoi a bhfuair Monrovia a hainm. = 3 mharc;
(iii) **Dhá fháth** leis an teannas idir an dá dhream. = 6 mharc;
(iv) (a) An t-éacht atá i gceist. = 4 mharc;
(b) Cad dó a dtugtar an chreidiúint as an éacht seo? = 4 mharc;
(v) (a) An chaoi ar bhain Taylor an uachtaránacht amach. = 4 mharc;
(b) Míniú ar mhímhuinín na ndúchasach as Taylor. = 4 mharc.

3+4+3+3+6+4+4+4+4 = 35 mharc.

(Gaeilge Iochtach: 0 - 3 a bhaint den iomlán a gnóthaíodh.)

B (35 mharc)

- (i) (a) An obair innealtóireachta a bhí ar siúl. = 4 mharc;
(b) An chaoi ar chabhraigh na cuntais scríofa i 1999. = 4 mharc;
- (ii) An fáth arbh éigean fios a chur ar na seandálaithe. = 4 mharc;
- (iii) (a) **Dhá** rud faoin teaghlach a bhunaigh an Phríóireacht. = 6 mharc;
(b) Cad a tharla don Phríóireacht faoi réimeas Anraí VIII? = 3 mharc;
- (iv) (a) Míniú ar an gcuma a bhí ar na corpáin sa stair scríofa. = 4 mharc;
(b) **Dhá** ghné den stair shuimiúil ag an Muileann gCearr. = 6 mharc;
- (v) Cad atá i gceist leis an gcaint: “Chaill an tOllamh misniúil”? = 4 mharc;
- 4 + 4 + 4 + 6 + 3 + 4 + 6 + 4** = **35 mharc.**

[Gaeilge Iochtach: 0 - 3 a bhaint den iomlán a ghnóthaíodh.]

[I gcás A agus B, gearrfar pionós i ngeall ar iomarcaíocht.]

Nóta: Taispeánfar na marcanna a ghnóthaíonn iarrthóirí as an mbuneolas a aimsiú agus as na freagraí a bheith ina bhfocail féin acu ar na scrípteanna. Taispeánfar freisin na marcanna a bhaintear i ngeall ar an nGaeilge a bheith lochtach agus na marcanna a bhaintear i ngeall ar iomarcaíocht san ionad cuí ar na scrípteanna.

Páipéar II (180 marc)

Maidir le Ceist 1 (Prós) agus le Ceist 3 (Filíocht), rogha idir cúrsa ainmnithe (prós ainmnithe/filíocht ainmnithe) agus cúrsa roghnach (prós roghnach/filíocht roghnach) atá i gceist. Caillfear marcanna sa chás nach gcloítear leis an riail seo.

CEIST 1

- PRÓS -

40 marc

Freagair **A** (Prós Ainmnithe) nó **B** (Prós Roghnach).

A

- PRÓS AINMNITHE -

(40 marc)

A.

Léiriú ar na caidrimh i gceist ... cumasach?
(*Amuigh Liam Féin*)

Ionramháil Ábhair = 22mharc

Nó

Fadhbanna an duine óig i bhfeidhm ar an gclann ... a éifeachtaí is a léirítear sin?
(*Gafa*)

Ionramháil Ábhair = 22 mharc

B.

Plé ar an léiriú ar an smacht ag Micil ar Shéamas.
(*An Lasair Choille*)

Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Nó

Plé ar (i) an mbuntéama, agus (ii), ar an ngné is mó a chuaigh i bhfeidhm ort féin.
(*An Lasair Choille*)

Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Cumas Gaeilge - (a) agus (b) le chéile

= 5 mharc

C.1=40 marc(22+13+5)

B**- PRÓS ROGHNACH -****(40 marc)**Freagair **(a)** agus **(b)** anseo.**(a)**

Léiriú a dhéantar ar an gcaidreamh idir na príomhphearsana ...a éifeachtaí?

(Gearrscéal)

Teideal an scéil agus ainm an údair.

Ionramháil Ábhair = 22 marc**Nó**

Plé ar an gcaoi a dtéann a gcuid mothúchán i bhfeidhm ar bheirt de na pearsana.

(Úrscéal)

Teideal an úrscéil agus ainm an údair.

Ionramháil Ábhair = 22 marc**(b)**

Plé ar an léiriú ar thréith amháin a bhaineann leis an bpríomhphearsa.

(Dráma)

Teideal an dráma agus ainm an údair.

Ionramháil Ábhair = 13 marc**Nó**

Plé ar an mbuntéama agus ar an ngné is mó a chuaigh i bhfeidhm ort féin.

(Dráma)

Teideal an dráma agus ainm an údair.

Ionramháil Ábhair = 13 marcCumas Gaeilge - **(a)** agus **(b)** le chéile

= 5 marc

C. 1 = 40 marc (22 + 13 + 5)

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 22 (Ábhar) agus as 13 (Ábhar) agus as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir sna hionaid chuí ar an bhfreagarleabhar.

Ní bhronnfar marcanna ar theidil/ainmneacha údar a lua ach bainfear marcanna mura luaitear iad.

Ceist 2 - PRÓSTÉACS BREISE - 40 marc

[(a)(i) nó (a)(ii) nó (b)(i) nó (b)(ii) le déanamh as **A** nó **B** nó **C** nó **D**]

{ <u>Ionramháil Ábhair</u>	= 35 mharc}
{ <u>Cumas Gaeilge</u>	= 5 mharc}
35 + 5:	C.2 = 40 marc

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 35 (Ábhar) agus an marc as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir san ionad cúí ar an bhfreagarleabhar.

CEIST 3 - FILÍOCHT - 70 marc

Freagair **A** (Filíocht Ainmnithe) nó **B** (Filíocht Roghnach) agus freagair **C** (Dánta Dualgais Breise).

A - FILÍOCHT AINMNITHE - (35 mharc)

Freagair (a) agus (b) anseo.

(a)

(i) Príomhthéama agus an cur i láthair.
(*Mac Eile Ag Imeacht*) = 11 mharc

(ii) Úsáid na bhfocal “tús” agus “deireadh”.
(*Mac Eile Ag Imeacht*) = 6 mharc

= **17 marc (Ionramháil Abhair)**

Nó

(i) Plé ar an ráiteas. (*Bríd Óg Ní Mháille*) = 11 mharc }

(ii) Trácht ar éifeacht na húsáide: dúlra; íomhánna; friotal. = 6 mharc

(*Bríd Óg Ní Mháille*)

= **17 marc (Ionramháil Ábhair)**

(b)

Plé **gairid** ar an easpa réitigh in aigne an fhile.
(*Treall*)

= 13 mharc

Nó

Plé ar éifeacht na húsáide a bhaintear as **dhá cheann**:
mothúchán; meafar; friotal; íomhá; atmaisféar.
(*Treall*)

= 13 mharc

B - FILÍOCHT ROGHNACH - (35 mharc)

Freagair (a) agus (b) anseo.

(a)

(i) Luaigh an príomhthéama agus déan plé ar fhorbairt an phríomhthéama.
(Dán **nua**-aimseartha le **bean**.)

(Teideal an dáin agus ainm an fhile.)

= 11 mharc

(ii) Plé ar ghné a thaitin / nár thaitin leat agus na cúiseanna.

= 6 mharc

= 17 marc

Nó

(i) Aidhm an dáin agus an chaoi ar éirigh / nár éirigh leis an aidhm...
(**Seandán**)

= 11 mharc

(Teideal an dáin agus ainm an fhile.)

(ii) Trácht ar éifeacht na húsáide as **ceann** díobh seo:
dúlra; meafair; samhlacha; íomhánna; eachtra; friotal

= 6 mharc

= 17 marc

(b)

Dán **Nua**-aimseartha le **bean/fear** agus nár roghnaíodh thuas:

An dá mhothúchán is mó / an léiriú orthu / an chaoi a ndeachaigh siad i bhfeidhm ort féin.

(Teideal an dáin agus ainm an fhile)

= 13 mharc

Nó:

Dán **Nua**-aimseartha le **bean/fear** agus nár roghnaíodh thuas.

Éifeacht na húsáide a bhaintear as **dhá** cheann díobh seo:
meafair; samhlacha; friotal; íomhána; atmaisféar; simplíocht/castacht; athrá;
codarsnacht/contrárthacht.

= 13 mharc

(Teideal an dáin agus ainm an fhile)

NÓTA:- I gcás an chúrsa roghnaigh, gearrtar piónós 1 mharc mura luaitear ainm an tsaothair/ dáin nó ainm an údair más ann dó.

C (35 mharc)

Freagair (a) nó (b) anseo

(a)

- (i) Plé ar an ráiteas. (*Labhrann Deirdre*) = 18 marc}
- (ii) Úsáid as dathanna/ as rudaí a chuireann dathanna in iúl...
éifeacht na húsáide. = 8 marc}
- (iii) Deirdre atá ag caint ... dhá phointe faoin gcaoi a dtéann sin
i bhfeidhm ar an dán. = 4 mharc}
- = 30 marc
(Ionramháil Ábhair)

(b)

- (i) Plé ar an ráiteas; fearg /brón. (*Donncha Bán*) = 18 marc}
- (ii) Nóta faoin athrá sa dán. = 4 mharc}
- (iii) Nóta faoin meadracht agus léiriú = 8 marc}
- = 30 marc
(Ionramháil Ábhair)

Cumas Gaeilge (A nó B agus C le chéile)

= 10 marc

C.3 = 70 marc

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 17 (Ábhar) agus as 13 (Ábhar) agus as 30 (Ábhar) agus as 10 (Gaeilge) a thaispeáint sna hionaid chuí ar an bhfreagarleabhar.

Dhá cheann le déanamh as (a), (b), (c), (d), (e), (f).

13 + 12 (Eolas) móide 5 mharc ar an gCumas Gaeilge (sa dá cheann le chéile). = 30 marc.

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir Cúnta an marc a bhronntar as 25 (Eolas) agus an marc a bhronntar as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir san ionad cuí ar an bhfreagarleabhar.

Cluastuiscint (100 marc)

Tá 45 d'fhocheisteanna ar fad le freagairt.

45 fhocheist x **2** mharc an ceann = **90** marc. Mar sin:

{	(i)	Tuisicint	= 90 marc
	(ii)	Cumas Gaeilge	= 10 marc
	(iii)	Iomlán	= 100 marc

Cuid A: 30 marc (Eolas)

Fógra 1:	2 mharc X 5 =	10 marc
Fógra 2:	2 mharc x 5 =	10 marc
Fógra 3:	2 mharc X5 =	10 marc
	10 + 10 + 10 =	<u>30 marc</u>

Cuid B: 40 marc (Eolas)

Comhrá 1:	2 mharc X 6 =	12 mharc
Comhrá 2:	2 mharc x 8 =	16 mharc
Comhrá 3:	2 mharc X 6 =	12 mharc
	12 + 16 + 12 =	<u>40 marc</u>

Cuid C: 20 marc (Eolas)

Píosa 1: 2 mharc x 3 = 6 mharc

Píosa 2: 2 mharc X 4 = 8 marc

Píosa 3: 2 mharc X 3 = 6 mharc

6 + 8 + 6 = 20 marc

Tugadh an treoir seo a leanas do na scrúdaitheoirí ar fad:

Níor mhiste do gach Príomhscrúdaitheoir Comhairleach gach a leanann seo a chur in iúl do na Scrúdaitheoirí Comhairleacha. Níor mhiste do na Scrúdaitheoirí Comhairleacha é seo a leanas a chur in iúl dá Scrúdaitheoirí Cúnta:

Sa chás go dtagann scrúdaitheoir cúnta trasna ar script a bhaineann le hiarrthóir ar cuireadh socrúithe speisialta ó thaobh scrúdaithe de ar fáil dó/di

- níor mhór don scrúdaitheoir cúnta a chur in iúl dá scrúdaitheoir comhairleach go bhfuil a leithéid de script le marcáil aige/aici.
- caithfidh an scrúdaitheoir comhairleach a mhíniú don scrúdaitheoir cúnta go bhfuil gach gné den scéim mharcála faoi mar atá leagtha amach le cur i bhfeidhm ó thaobh mharcáil na scripte de ach amháin nach mbeidh an litriú agus gnéithe áirithe den ghramadach san áireamh sa chás go bhfuil an tarscaoileadh seo I gceist
- míneoidh an scrúdaitheoir comhairleach don scrúdaitheoir cúnta go mbeifear ag déanamh fiosruithe ina thaobh seo lena chinntiú go bhfuil an scéim mharcála á cur i bhfeidhm ag an scrúdaitheoir cúnta ina leithéid de chás faoi mar ba cheart.